

2. Балакірева О.М. Диференціація життєвих шляхів молодого покоління залежно від факторів соціального середовища. Молодь України: стан, проблеми, шляхи розв'язання. 2007. №13. С. 6-9.

3. Лях Т., Спірін А., Жуков В. Соціальна профілактика ризикованої поведінки підлітків. Ввічливість. Humanitas. – 2023. – Вип. 1. – С. 64–72. – DOI: 10.32782/humanitas/2023.1.9.

4. Zuckerman, M. Behavioral Expressions and Biosocial Bases of Sensation Seeking. – Cambridge : Cambridge University Press, 1994. – 448 p.

Науковий керівник: Євдокімова Олена Олександрівна – завідувач кафедри соціології та психології навчально-наукового інституту № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор психологічних наук, професор.

Боснюк Валерій Федорович,

заступник начальника кафедри психології діяльності в особливих умовах інституту управління та безпеки населення

Національного університету цивільного захисту України, кандидат психологічних наук, доцент;

Камардіна Світлана Олексіївна,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти інституту управління та безпеки населення

Національного університету цивільного захисту України

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Зростаюча кількість ветеранів та військовослужбовців, які повертаються з бойових дій, потребує сучасних підходів до реабілітації та реадаптації. Наслідки бойових дій охоплюють не лише фізичні травми, а й психоемоційні розлади, що вимагає міждисциплінарного підходу.

Травматичний досвід, отриманий під час бойових дій, негативно впливає на стан здоров'я військовослужбовців-учасників бойових дій. Первинний стрес, отриманий під час бойових дій, підсилюється вторинним, що виникає після повернення додому [1].

Реабілітація допомагає комбатантам та цивільним, постраждалим від воєнних конфліктів подолати фізичні та психологічні травми, а реінтеграція – знайти нові шляхи життя та професійну самореалізацію. 98 % військовослужбовців можуть потребувати висококваліфікованої психологічної допомоги, про що говорить міжнародний досвід і результати ряду досліджень [2].

У військовому контексті та в зв'язку з військовими операціями, термін «Реабілітація» вказує на комплекс заходів і програм, спрямованих на відновлення фізичного, психологічного та соціального функціонування військовослужбовців, які постраждали внаслідок поранень, травм чи інших негативних впливів військових дій.

Реінтеграція – відновлення соціальної адаптації та інтеграції військовослужбовців у цивільне життя. Реінтеграція, як комплекс заходів, спрямована на відновлення людини в правах, соціальному статусі, здоров'ї й дієздатності.

Психологічна реабілітація складається із комплексу психофізіологічних, психотерапевтичних, організаційних та медичних заходів та здійснюється на госпітальному, санаторному та амбулаторно-поліклінічному етапах з військовослужбовцями, які проходять лікування.

Реабілітація військовослужбовців-учасників бойових дій передбачає наявність чотирьох основних видів – психологічної, соціальної, медичної, фізичної, й етичної, які можуть поєднуватися між собою, утворюючи нові підвиди (соціально-психологічна, етико-психологічна, медико-психологічна, професійно-психологічна, тощо) в залежності від об'єкта реабілітації, його психоемоційного стану, факторів та умов, що впливають на проведення реабілітаційних заходів.

Важливу роль у реабілітації та реінтеграції військовослужбовців та членів їх родин відіграють інноваційні підходи, а саме:

- використання цифрових технологій: телемедицина, мобільні додатки для психологічної підтримки та моніторингу стану;
- біо- та нанотехнології у відновленні травмованих тканин;
- дистанційні платформи для навчання та перекваліфікації;
- запровадження концепції «ветерансько-орієнтованих громад», де основою є соціальна підтримка на місцевому рівні.

Дослідження в даному напрямку допоможе зрозуміти глибину проблем ветеранів та сприяти формуванню ефективних механізмів їх підтримки. Подальші вивчення мають бути спрямовані на розробку спеціалізованих програм реінтеграції ветеранів з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

Отже, дослідження та впровадження програм реабілітації та реінтеграції військовослужбовців та цивільних громадян після бойових дій є важливим завданням для забезпечення стабільності, миру та гармонії в суспільстві.

Список бібліографічних посилань

1. Кондрюкова В.В., Слюсар І.М. Соціально-психологічна адаптація військовослужбовців силових структур, звільнених у запас: навчально-методичний посібник. К.: Гнозис, 2013. 116 с.

2. Шлях пораненого: потреби, проблеми та бачення майбутнього. Соціологічне дослідження. Київ, 2023. 75 с.

Ботнаренко Ірина Анатоліївна,

*старший науковий співробітник науково-дослідної
лабораторії з проблем протидії злочинності
навчально-наукового інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

СОЦІАЛЬНА ІЗОЛЯЦІЯ ЯК ФОРМА ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Сімейні відносини по праву можна назвати рушійною силою людського і суспільного розвитку: це найперший інститут соціалізації, в якому зароджуються поведінкові звичаї, цінності, життєві принципи. У зв'язку з цим, політико-державні зусилля мають бути спрямовані на підтримку цього важливого осередку суспільства та захисту від усіх форм насильницького та жорстокого поводження. Домашнє насильство – один з видів деструктивної поведінки, що послаблює сімейні зв'язки та призводить до руйнування та дезінтеграції цієї основної суспільної одиниці. Крім того, насильство в родині становить серйозну загрозу для життя та здоров'я особи, щодо якої воно вчиняється.

Циклічний характер домашнього насильства засвідчує, що кривдники часто прагнуть ізолювати жертву від взаємодії з іншими як одну з форм контролю та домінування над нею, оскільки соціальна взаємодія зміцнює почуття власної гідності жертви та є одним з чинників, що дозволяє розірвати цикл насильницьких відносин. Соціальна ізоляція – таке соціальне явище, при якому відбувається відторгнення індивіда чи соціальної групи від суспільства як наслідок часткового обмеження контактів та взаємодії з ним, або повної їх відсутності [1, с. 11]. Ізоляція, зазначає Т.Л. Сміянець, може проявлятися різними способами: 1) ізоляція від конкретної особи – коли відбувається відсторонення від певної людини; 2) ізоляція від групи осіб – коли індивід віддаляється від певної групи, яка має значущість для нього. Це може призвести до відсутності спілкування з реальними людьми, зниження суспільної активності, зменшення соціалізації, відсторонення від реального світу, а також погіршення психічного, психологічного та фізичного здоров'я; 3) ізоляція від суспільства і цілому –